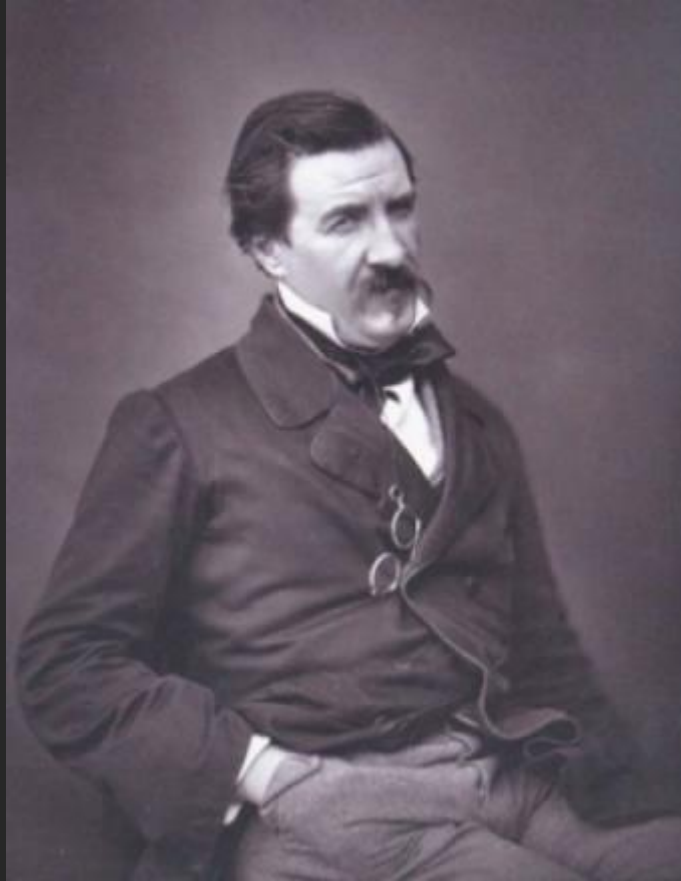

RUS EDEBİYATINDA GERÇEKÇİ DÖNEM

Gerçekçilik veya realizm, edebiyatın romantik ve doğa üstü unsurlardan sıyrılarak gündelik yaşam ve toplumsal sorunlarla ilgilenmesi gerektiğini savunan bir edebi akımdır. Fransa ve Rusya başta olmak üzere birçok ülkede etkisini hissettirmiş, 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başı boyunca en önemli edebi akım olarak varlığını sürdürmüştür.

Gerçekçiliğin ilk örnekleri, 19. yüzyılın sonlarında romantik bir perspektifle yazılan ve toplumun üst sınıflarını konu alan romanların yaygın olduğu Fransız edebiyatı içerisinde ortaya çıkmıştır. Champfleury mahlasıyla bilinen Jules François Fleury-Husson isimli bir yazar, bu türdeki romanlara şiddetli eleştiriler getirmeye başlamış, romanların nesnel gerçeklikten uzak olduğunu ve toplumun alt sınıflarını konu almakta yetersiz kaldığını söylemiştir. 1854'te Fransız edebiyatının o dönemki özelliklerinin aksine gerçekçi bir bakış açısı taşıyan Molinchart Burjuvaları kitabını yazmıştır. Sonraki yıllarda ise Realizm dergisinin editörlüğünü yapmıştır.

Champfleury

Fransız edebiyatı içerisinde, dönemin bilimsel gelişmelerinin de etkisiyle gerçeklikten uzak olarak nitelendirilen romantizme karşı eleştiriler giderek artmış ve gerçekçilik ön plana çıkmıştır. Honore de Balzac'ın yüzden fazla eseri kapsayan İnsanlık Komedyası serisi ve Gustave Flaubert'in genç bir kız ile sıradan bir adam arasında geçen çalkantılı aşkı anlatan Madam Bovary kitabı, gerçekçiliğin Fransız edebiyatındaki en önemli örnekleri arasında yer almaktadır. Bunların dışında Alexandre Dumas, Guy de Maupassant ve Emile Zola gibi yazarların da gerçekçi bakış açısıyla yazılmış romanları bulunmaktadır.

Gerçekçilik, Avrupa'daki diğer ülkelerin edebiyatlarında da farklı isimlerle kendisine yer bulmuştur.

GUSTAVE FLAUBERT

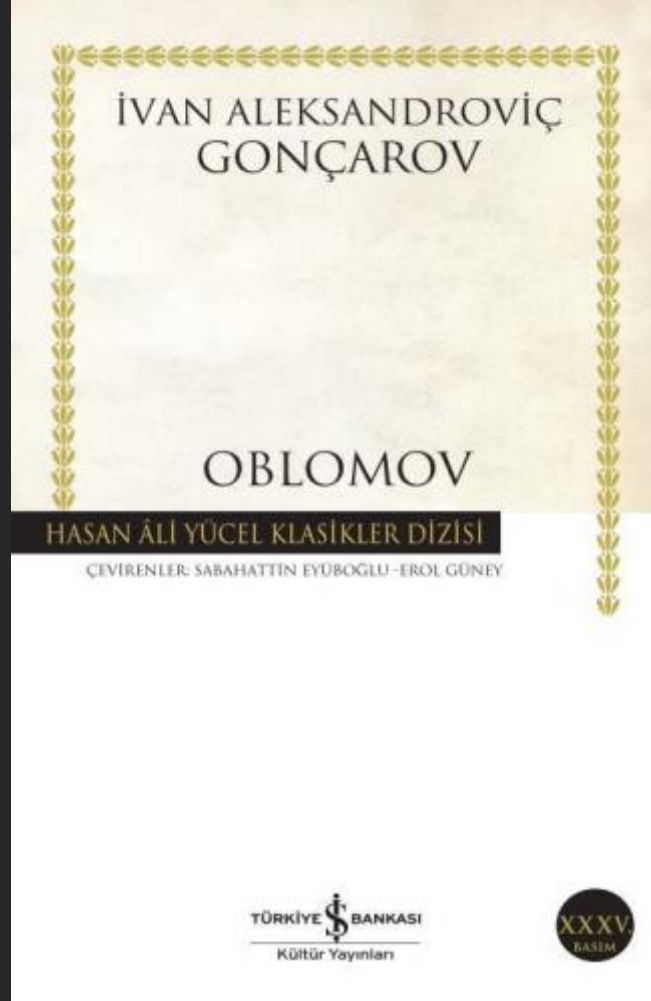
MADAM
BOVARY

Çeviri: TAHSİN YÜCEL

can
klasik

Rus edebiyatında ön-gerçekçiliğin etkileri, Aleksandr Puşkin'in son dönem eserleri ve Nikolay Gogol'un Ölü Canlar kitabıyla görülmeye başlanmıştır. Modern anlamda gerçekçi kabul edilebilecek ilk roman ise, İvan Gonçarov'un Oblomov kitabıdır. Roman, zengin bir ailenin çocuğu olan İlya İlyiç Oblomov'un hayata karşı tembelliğini ve sorumluluk alma konusundaki çekingenliğini anlatmaktadır. İvan Turgenyev'in Babalar ve Oğullar kitabı da gerçekçiliğin ilk dönem eserleri arasındadır.

Fyodor Dostoyevski ve Lev Tolstoy'un döneminde gerçekçilik Rus edebiyatındaki en önemli akım haline gelmiştir. Suç ve Ceza, Karamazov Kardeşler, Savaş ve Barış, Anna Karenina gibi gerçekçi dönemin en önemli eserleri; bu süreçte yazılmıştır.

Anton Çehov'un yazdığı, olaydan çok günlük yaşam kesitlerine dayanan kısa hikayeler ve tiyatro oyunları; Rus edebiyatında gerçekçi dönemin son eserleri olarak kabul edilmektedir.

Çarlık Rusyası'nın sembolizm ve fütürizmin etkilerinin yoğun bir şekilde hissedildiği son dönem edebiyatına karşın, Ekim Devrimi'nin gerçekleşmesinin ardından Maksim Gorki, Ana kitabı başta olmak üzere eserlerinde toplumcu gerçekçilik adı altında gerçekçiliği yeniden ön plana çıkarmıştır.

MAKSİM GORKİ

ANA

Çeviri: ERGİN ALTAY

can
klasik

Fyodor Dostoyevski, kendisini “fantastik bir gerçekçi” olarak tanımlamıştır. Başlangıç dönemi romanlarını toplumun alt ve üst sınıfları arasındaki çatışma üzerine kurgulamış, romanlarında psikolojik ve sosyolojik analizlere yer vermiştir. Bu romanlarında gerçekçilik ve natüralizmin etkileri yoğun bir şekilde hissedilmektedir.

Dostoyevski

İlk kitabı olan İnsancıklar'ı yaşlı bir memur ile genç bir terzi arasındaki yazışmalar üzerine kurgulamıştır. Roman içerisinde bu kişilerin yaşadıkları fakirliğin ve toplumsal konumlarının neden olduğu sorunlardan bahsetmektedir. Rus edebiyatındaki önemli eleştirmenlerden biri olan Vissarion Belinski, kitabı "Rusya'nın ilk toplumsal romanı" olarak değerlendirmiştir. Dostoyevski, sonraki romanlarında toplumsal eleştirilere sıkça yer vermiştir. Beyaz Geceler'de bir adamın dört günlük aşkını anlatmaktadır. Bu kitapta, istisnai olarak diğer gerçekçi romanlarına kıyasla romantizme yakın bir anlatım sergilemiştir.

FYODOR DOSTOYEVSKİ
İNSANCIKLAR

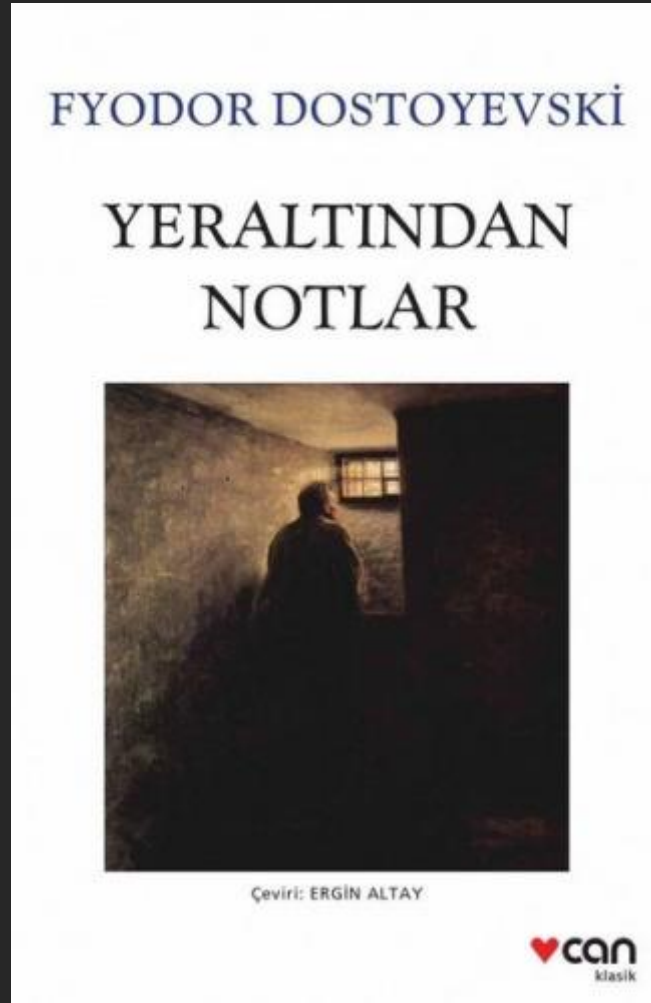
Çeviri: SABRİ GÜRSES

♥ can
klasik

1849'da devlete karşı bir komploya karıştığı iddiasıyla tutuklanmış ve sekiz ay hapisanede kalmıştır. Ölüm cezası alacakken, son anda cezası sürgüne çevrilmiş ve dört yıl Sibirya'da sürgünde yaşamıştır. Bu dönemde diğer mahkumların gördükleri kötü muamelelere rağmen dinlerine duydukları bağlılıktan etkilenmiştir. Dostoyevski'nin hapisane ve sürgün döneminden sonra yazdığı kitapların neredeyse tamamında, bu dönemden izler bulunmaktadır.

Sürgünden döndükten sonra *Ölümler Evinden Anılar*'ı yazmıştır. Roman, beş yıl boyunca yaşadığı zorlu dönemin etkisiyle yarı-otobiyografik bir anlatıma sahiptir. 1864'te yayınlanan *Yeraltından Notlar* kitabında ise, insanın kendi içerisinde yaşadığı çelişkileri incelemektedir. Özgür iradeyle alınan her kararın akıl ve mantığa uygun olacağı düşüncesine karşı çıkararak örnekler göstermektedir. Roman, ana karakterin üst üste aldığı yanlış kararların etkisiyle trajik bir sonla bitmektedir. *Yeraltından Notlar*, varoluşçuluğa dair ilk kitap olarak tanımlanmaktadır.

Dostoyevski'nin olgunluk döneminde yazdığı ilk büyük kitap, Suç ve Ceza olarak kabul edilmektedir. Bu kitabında ahlak, erdemler ve psikoloji gibi alanlar üzerinde duran Dostoyevski; insanın suçunu itiraf etmeye eğilimli olduğu başta olmak üzere birçok analizde bulunmaktadır.

FYODOR DOSTOYEVSKI

SUÇ VE CEZA

Çeviri: SABRİ GÜRSES

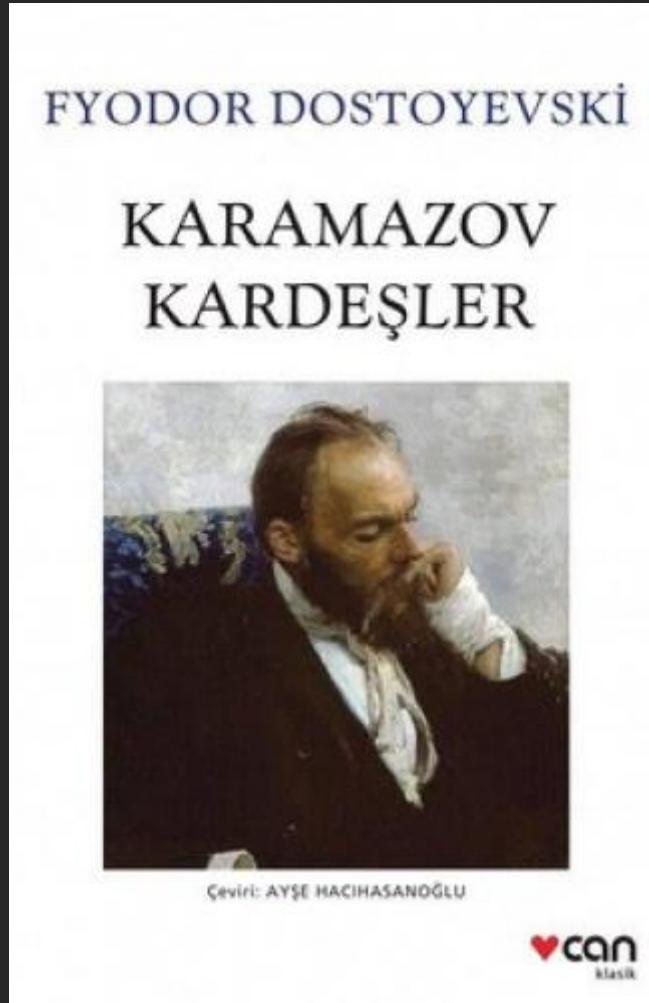
♥ can
klasik

Roman, Raskolnikov isimli bir hukuk öğrencisinin maddi durumundan dolayı yaşadığı sıkıntıların etkisiyle zengin bir tefeciye öldürmesiyle başlamaktadır. Ardından kendi içerisindeki çelişkileri ortaya çıkmakta ve ruh hali giderek kötüleşmektedir. Porfiriy isimli bir dedektifin kendisinin suçlu olduğunu anlaması ve sevdiği kadın olan Sonya'nın teşvik etmesi sonucunda, karakola giderek teslim olmaktadır. Sibiry'a da sekiz yıl cezasını çektikten sonra, ahlaki yenilenme sürecine girmektedir.

Suç ve Ceza'nın hemen ardından, dergiye olan borcunu ödeyebilmek için 23 gün içerisinde Kumarbaz'ı yazmıştır. Bu kitabında kumar tutkusu, gençlik yılları ve aşk gibi konular üzerinde durmuştur. Kendisinin de bir kumar tutkunu olması açısından, roman Dostoyevski'nin hayatından izler taşımaktadır.

Sonraki kitaplarından Budala'da dünya için fazla iyi niyetli ve saf birisinin başından geçen zorlukları konu almakta, Ecinniler'de ise Batı dünyasına ait düşünceler olarak tanımladığı radikal ideolojilerin Rus halkı üzerinde neden olduğu tahribattan bahsetmektedir.

Karamazov Kardeşler, konusu ve anlatımı açısından Dostoyevski'nin yazarlık kariyerinde ulaştığı en üst nokta olarak görülmektedir. Roman, gergin bir yapıya sahip olan Karamazov ailesi içerisindeki gelişmeleri ele almakta; Hristiyanlık ve daha geniş ölçekte de teizmi, ahlaki yapısı başta olmak üzere birçok yönden incelemektedir.

Romanın ilk bölümlerinde, Dmitri ve babası arasında aynı kıza aşık olmaları nedeniyle yaşanan gerginlik ön plana çıkmaktadır. İvan ve Alyoşa arasında dinler, ahlak ve insan doğası üzerine bir tartışma gerçekleşmektedir. Bu tartışmada, dine karşı şüpheci bir bakış açısı sergileyen İvan tarafından Büyük Engizisyoncu adı verilen bir hikaye anlatılmaktadır. Hikayede engizisyoncu, bedensel ihtiyaçlara karşı imanı, mucize göstermeye karşı akli ve toplu inanmaya karşı özgür iradeyi seçtiği için İsa'yı eleştirmektedir.

Ardından, İvan bireysel olarak dine inanmamasına rağmen toplumsal ahlakın sağlanabilmesi için dinin gerekli olduğunu düşündüğünden bahsetmektedir. İvan'ın bu düşüncesi, ileride Karamazov ailesinin babası olan Fyodor'un öldürülmesiyle büyük ölçüde haklı çıkmaktadır. Fyodor'un gayrimeşru çocuğu olan ve İvan'ın dine karşı şüpheciliğinden oldukça etkilenen Pavel, nasıl olsa dini anlamda cezalandırılmayacağı düşüncesiyle babasını öldürmektedir. Ancak öncesinde Fyodor ve Dmitri arasında gerçekleşen kavga nedeniyle, herkes cinayetin suçlusu olarak Pavel'i değil Dmitri'yi görmektedir.

Dmitri, cinayeti işlediği düşünülen kişi olduğu için mahkemeye çıkarılmaktadır. Burada cinayeti kendisinin işlemediğini söyleyip cezalandırılmaktan kurtulma imkanı varken, babasıyla arasındaki gerginlikten dolayı vicdan azabı çektiği için üzerindeki suçlamaları kabul etmektedir. İvan, Pavel'le yaptığı bir konuşmada kendisinin bu cinayetin düşünsel zeminini hazırladığını fark etmekte ve zaman içerisinde akıl sağlığını kaybetmektedir. Pavel romanın bitimine doğru intihar etmektedir. Alyoşa ise bütün bu olanlardan çok az etkilenmektedir, dine duyduğu bağlılık ve çevresine iyilik yapma isteği devam etmektedir. Roman, Alyoşa'nın çocuklara gösterdiği sevginin Karamazov soyadını temize çıkarmasıyla sona ermektedir.

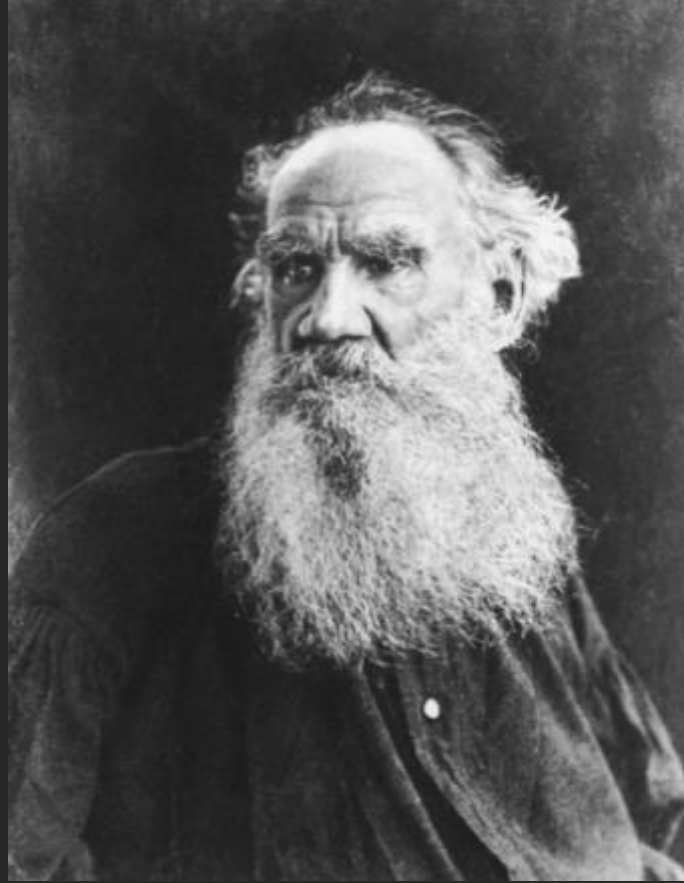
Rus Habercisi dergisinde 1879-1880 yıllarında bölümler halinde yayınlanan kitap, Suç ve Ceza'yla birlikte Dostoyevski'nin dünya edebiyatındaki en başarılı gerçekçi romanlarından biri olarak kabul edilmektedir.

Rus Habercisi

Lev Tolstoy'un ilk romanları, otobiyografik bir anlatıma sahip olmakla birlikte sınıfsal farklılıkları konu almaları açısından gerçekçi eserlerdir. Çocukluk, Gençlik ve İlk Gençlik; zengin bir toprak sahibinin oğlunun, kendisi ile köylüler arasındaki uçurumu fark etmesi üzerine kuruludur.

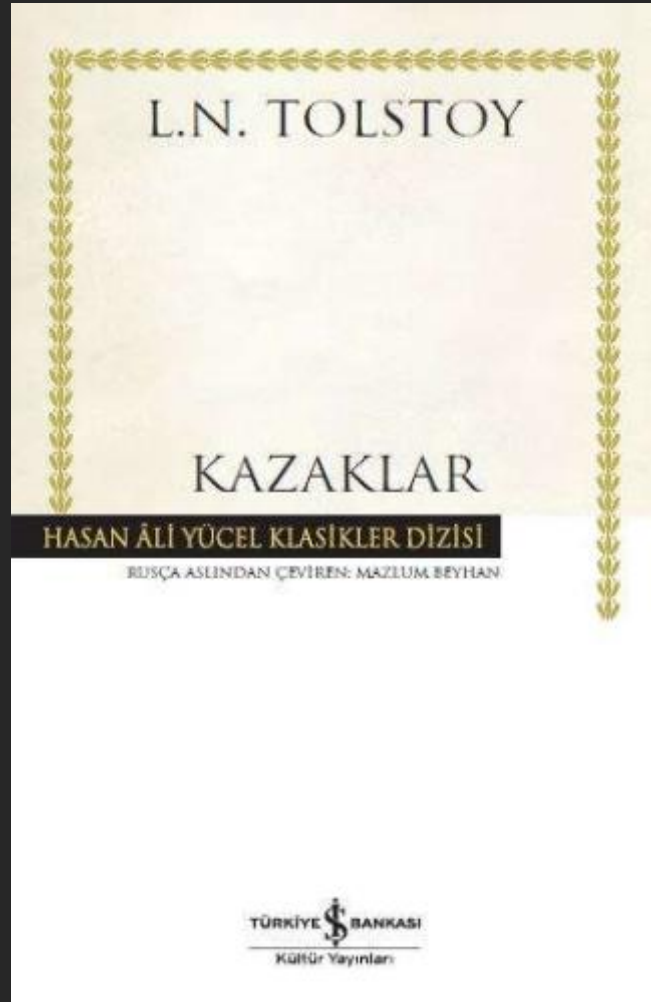
Kırım Savaşı için teğmenlik göreviyle orduya alınan Tolstoy, yaşadıklarından çok etkilenmiş ve bir savaş karşıtı haline gelmiştir. Sivastopol Eskizleri başta olmak üzere savaştan sonra yazdığı kitapların çoğunda, bu dönemden izler bulunmaktadır.

Tolstoy

Tolstoy, romanlarında genellikle Rusya'nın içerisinde bulunduğu durumu ve köylü halkın çektiği sıkıntıları ele almıştır. Kazaklar kitabında, Olenin isimli bir Rus aristokratının bir Kazak kızına duyduğu aşkı anlatmaktadır. Roman, Kazak halkının günlük yaşantısı ve Çeçenler karşısında verilen Kafkas Savaşı hakkında birçok detay içermektedir.

Kazaklar'dan sonra altı yıl boyunca Savaş ve Barış üzerine çalışan Tolstoy, tarihi olayları felsefi incelemeleriyle bir araya getirdiği üç ciltlik bir kitap ortaya koymuştur. Roman, Fransa'nın Napolyon önderliğinde Rusya'yı işgali sırasında geçmektedir. Bolkonsky, Rostov ve Bezukhov ailelerinin yaşadıkları üzerinden ilerleyen kitap; Andrey Bolkonsky ve Nikolay Rostov'un Fransa'ya karşı savaşmak için Avusturya Cephesi'ne gitmesiyle başlamaktadır. Andrey savaş sırasında yaralanmakta, eşi Lise ise doğum yaparken ölmektedir.

LEV TOLSTOY

SAVAŞ VE
BARIŞ

I. CİLT

Çeviri: ZEKİ BAŞTIMAR - NÂZİM HİKMET RAN

can
klasik

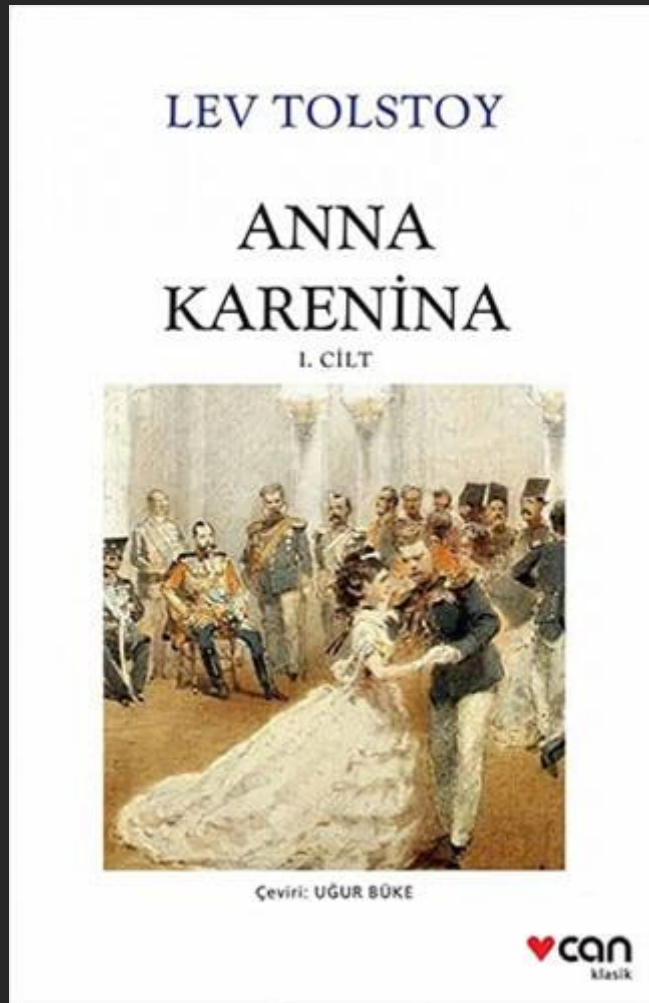
Ardından, Pierre Bezukhov ve Helene Kuragina arasında kısa bir evlilik yaşanmaktadır. Nikolay'ın kumar borçları nedeniyle, Rostov ailesi servetinin bir kısmını kaybetmektedir. Tilsit Antlaşmaları'yla Fransa ve Rusya arasındaki barışın sağlanmasıyla birlikte, Andrey ve Natasha Rostov arasında bir ilişki başlamaktadır. Natasha'nın sadakatsizliği nedeniyle ilişki bitmekte, Pierre Natasha'yı teselli ederken ikisi de birbirlerine aşık olmaktadır.

Napolyon'un işgalinin yeniden başlamasıyla, Andrey orduya geri dönmektedir. Pierre ise Napolyon'a suikast düzenlemeyi düşündüğü takıntılı bir ruh hali içerisine girmektedir. Andrey'in kız kardeşi Mary savaş nedeniyle evini terk etmek zorunda kalmakta, Nikolay ise ona yardım etmektedir. Pierre, Fransızlar tarafından tutuklanmaktadır. Esaretten kurtulduktan sonra Natasha'yla evlenmektedir. Nikolay ve Mary'nin de mutlu bir evlilik yapmasıyla, kitap son bulmaktadır.

İvan İlyiç'in Ölümü'nde insanın ölüm karşısındaki çaresizliğini psikolojik gerçekçi bir bakış açısıyla anlatan Tolstoy, kısa hikaye olarak sınıflandırılan İnsan Ne İle Yaşar'ı ise din ve iyilik hakkında yaptığı sorgulamalar üzerine kurgulamıştır.

Tolstoy'un "ilk gerçek romanım" dediği Anna Karenina, gerçekçi ve modernist bir bakış açısıyla kaleme alınmıştır. Roman, Anna Karenina'nın ağabeyi olan Stiva'nın eşi Doli'yi aldatmasıyla başlamaktadır. Anna ikisini barıştırmak üzere Moskova'ya gitmekte ve burada genç bir kont olan Vronski'yle tanışmaktadır.

Kiti isimli genç bir kıza aşık olan Vronski, zaman içerisinde evli olan Anna'dan hoşlanmaya başlamaktadır. Vronski ve Anna arasında bir ilişki başlamasının ardından Kiti depresyona girmekte ve Vronski'yle ayrılmaktadır. Anna, Vronski'den hamile kalmaktadır.

Ancak Vronski'nin katıldığı bir at yarışında yaralanması üzerine, Anna eşi Karenin'e yaşadığı aşkı itiraf etmektedir. Anna ve Karenin boşanmakta, Vronski ise duyduğu utançtan dolayı intihar girişimine kalkışmaktadır. Vronski ve Anna, ilerleyen zamanlarda İtalya'ya gitmektedir.

Bu arada Kiti, eski sevgilisi Kostya'yla evlenmektedir. Anna uzun zaman sonra oğlunu görmek için Rusya'ya geri döndüğünde çevresi tarafından dışlanmaktadır. Vronski'yle aralarındaki ilişkinin de zayıflamasıyla Anna depresyona girmekte ve yaptıklarından pişman olup intihar etmektedir. Vronski ise gönüllü olarak orduya yazılmaktadır.

Rus Habercisi dergisinde 1878'de yayınlanan ve iki ciltten oluşan kitap, Savaş ve Barış'la birlikte Tolstoy'un dünya edebiyatındaki en başarılı gerçekçi romanlarından biri olarak kabul edilmektedir.

Anna Karenina'dan sonra, Şeyh Şamil'in komutanlarından birinin Ruslar karşısında verdiği mücadeleyi konu alan Hacı Murat'ı yazmıştır. Tolstoy, kitabı yazarken Kırım Savaşı'nda yaşadıklarından yola çıkmıştır.

KAYNAKÇA

Wikipedia (İngilizce)

[https://en.wikipedia.org/wiki/Realism_\(arts\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Realism_(arts))

https://en.wikipedia.org/wiki/Literary_realism

https://en.wikipedia.org/wiki/La_Comédie_humaine

https://en.wikipedia.org/wiki/Russian_literature

https://en.wikipedia.org/wiki/Alexander_Pushkin

https://en.wikipedia.org/wiki/Fyodor_Dostoevsky

https://en.wikipedia.org/wiki/Themes_in_Fyodor_Dostoevsky%27s_writings

[https://en.wikipedia.org/wiki/White_Nights_\(short_story\)](https://en.wikipedia.org/wiki/White_Nights_(short_story))

https://en.wikipedia.org/wiki/Notes_from_Underground

https://en.wikipedia.org/wiki/The_Brothers_Karamazov

https://en.wikipedia.org/wiki/Leo_Tolstoy

[https://en.wikipedia.org/wiki/The_Cossacks_\(novel\)](https://en.wikipedia.org/wiki/The_Cossacks_(novel))

Vikipedi (Türkçe)

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Oblomov>

https://tr.wikipedia.org/wiki/Suç_ve_Ceza

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Budala>

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Ecinniler>

https://tr.wikipedia.org/wiki/Anna_Karenina

[https://tr.wikipedia.org/wiki/Hac%C4%B1_Murat_\(roman\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Hac%C4%B1_Murat_(roman))

Resimler

My Modern Met

Wikipedia

Can Yayınları

Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

Encyclopedia Britannica

Kitaplar

Fyodor Dostoyevski - Yeraltından Notlar

Lev Tolstoy - İnsan Ne İle Yaşar

Encyclopedia Britannica

<https://www.britannica.com/topic/The-Death-of-Ivan-Ilyich>

<https://www.britannica.com/topic/War-and-Peace>

Slavorum

<https://www.slavorum.org/7-russian-literary-realism-masterpieces-that-changed-the-world-forever/>

<https://www.slavorum.org/fyodor-dostoyevsky-unusual-facts-about-the-life-of-greatest-russian-writer/>

The Guardian

<https://www.theguardian.com/books/2016/sep/29/house-of-dead-siberian-exile-under-tsars-daniel-beer-review>

Can Yayınları

<https://www.canyayinlari.com/anton-cehov>

Larousse

https://www.larousse.fr/encyclopedie/oeuvre/Madame_Bovary/130985

Berose

<https://www.berose.fr/article569.html?lang=fr>

Portal

<https://www.youtube.com/watch?v=Tpv6YvWIDSc>

Diğer

<https://kirmizikalemedebiyat.com/cehov-tarzi-hikaye-nedir/>

<https://petinya.com/tolstoy-hayati-eserleri-edebi-kisiligi-kisaca/>

YAZAR

Arda Kaan Uluç